

Lunds universitet

Språk – och litteraturcentrum

Filmvetenskap

Handledare: Erik Hedling

2018-01-11/2018-01-12

Charlotte Harmon Gundersen

FIVK01

Tematiken i apornas planet

En samhällsinriktad analys av filmserien under åren 1968-2014

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Syfte och frågeställning.....	3
3. Teori och metod.....	3
4. Forskningsläge.....	4
5. Disposition.....	5
6. Filmanalys (<i>Planet of the apes 1968</i>).....	6
7. Filmanalys (<i>Escape from the planet of the apes 1971</i>).....	8
8. Filmanalys (<i>Rise of the Planet of the apes 2011</i>).....	9
9. Filmanalys (<i>Dawn of the planet of the apes 2014</i>).....	11
10. Vad anser djuraktivisterna?.....	13
11. Apor i underhållningsbranschen.....	15
12. Sammanfattning.....	20
13. Käll – och litteraturförteckning.....	22

Inledning

Från den ikoniska scenen i *Planet of the apes* (*Apornas planet, Franklin J. Schaffner, 1968*), där den ensamma människan tittar upp på den förfallna frihetsgudinnan och inser att den postapokalyptiska värld han befinner sig i är hans egna förstörda värld. Till *War for the planet of the apes* (*Apornas planet: Striden, Matt Reeves, 2017*) där en kamp mellan människorna och aporna om vilken som är den dominerande arten utspelas för fullt. Sympatin publiken en gång kände för sitt eget släkte har ersatts av ett medlidande för den konkurrerande arten, i en värld där den ena arten gör allt i sin makt för att utplåna den andra.

1

1968

2

2017

---

¹https://www.google.se/search?rlz=1C1ASAC_svSE753SE753&biw=1360&bih=613&tbm=isch&sa=1&q=planet+of+the+apes+1968+final+scene&oq=planet+of+the+apes+1968+final+scene&gs_l=psy-ab.3..0i19k1.862522.873360.0.873596.37.36.1.0.0.0.151.2728.32j3.35.0...0...1.1.64.psy-ab..1.36.2728...0j0i67k1j0i13k1j0i30k1j0i8i30i19k1.C_zldOd-uXl#imgrc=7nSSySuZtt7g-M:

²https://www.google.se/search?rlz=1C1ASAC_svSE753SE753&biw=1360&bih=613&tbm=isch&sa=1&q=war+for+planet+of+the+apes+&oq=war+for+planet+of+the+apes+&gs_l=psy-ab.3..0i19k114.100513.105286.0.105489.9.9.0.0.0.0.95.690.9.9.0...0...1.1.64.psy-ab..0.2.180.BHb2MXs9uWY#imgrc=GQmyMPXO3aOCVM:

I denna uppsats kommer en undersökning av kopplingen mellan filmserien *Apornas planet* och samhällets inställning till djurförsök att göras. Under tidsperioden mellan första filmen (1968) och senaste filmen (2017) har mycket förändrats i samhället. Uppsatsens fokus kommer riktas mot hur tematiken i filmerna har förändrats utifrån pågående samhällsdiskussioner och historiska händelser. Filmerna har genom åren anpassats till samhällets syn på hur vi behandlar djur i olika kontexter, såsom testning på djur, forskning på djur och djur i fångenskap/ zoo. En undersökning som adresserar vad skådespelarna, regissörerna och djuraktivisterna ifråga har att säga om ämnet kommer att göras.

Syfte och frågeställning

Uppsatsens huvudsakliga syfte är att försöka hitta en koppling mellan hur behandlingen av djur porträtteras i filmerna i förhållande till hur samhället tar ställning till ämnet. Min frågeställning är; tar filmserien hänsyn till de pågående debatterna kring testning på djur, i synnerhet apor?

En undersökning av den ansedda tematiken i filmerna kommer att utföras med hjälp av bland annat uttalanden från filmernas regissörer. Ville regissörerna utnyttja publikens intresse av filmserien till att öppna deras ögon för hur djur behandlas i olika kontexter, eller var syftet med filmerna något helt annat?

Min tes är en övertygelse om att filmserien *Apornas planet* under en tidsperiod mellan 1968- 2017 har anpassats till samhällets ständigt förändrade syn gällande forskning på djur i syften att främja människans hälsa och välbefinnande. Säkerligen finns det en tydlig utveckling av porträtterandet av djur i fångenskap, samt forskning på djur i filmserien både för att passa samhällets normer, samt för att öka medvetenhet om pågående problem i hur människor behandlar djur. Det finns en hårfin gräns mellan vad som är etiskt och moraliskt rätt gällande hur vi behandlar djur i olika kontexter, och vad har egentligen olika organisationer som kämpar för djurs rättigheter för åsikt om *Apornas planet*- filmerna? Vad har de att säga om regissörernas syfte, samt produktionen av filmerna?

Teori och metod

Min teori är att det finns en uttalad tanke med filmerna som vill få publiken att ifrågasätta testning på djur, samt forskningen och behandlingen av djur på ett nytt sätt. En övertygelse om att filmernas budskap har förändrats sedan 1968 i förhållande till aktuella samhällsproblem kommer att testas.

För att kunna göra jämförelser och dra slutsatser som sträcker sig över en lång tidsperiod,

kommer analyser på fyra av filmerna i filmserien *Apornas planet* att finnas med i uppsatsen. För att få ett bredare perspektiv är det essentiellt att inkludera både de tidiga, och de senare filmerna i serien. Filmserien består av nio filmer och fokus kommer att ligga på *Apornas planet* (1968), *Apornas planet: (r) Evolution* (2011), samt *Apornas planet: Uppgången* (2014). Även tolkningar av filmen *Flykten från apornas planet* (1971) kommer ingå i uppsatsen. Inga djupgående analyser av de resterande filmerna kommer att göras. Däremot, för att kunna göra jämförelser och utvärdera utvecklingen av filmerna, kommer information och funderingar om de resterande 6 filmerna att uppmärksammas.

Min metod är att titta på filmerna och analysera dem med hjälp av vetenskapliga texter, relevant litteratur och intervjuer för att testa min teori. Fokus kommer ligga på USA eftersom det är där filmerna har sitt ursprung.

Analyser av uttalanden och intervjuer med människorna som medverkat i produktionen av filmerna kommer utföras för att granska vad olika organisationer och djuraktivister påstår. De hävdar att det finns ett syfte med tematiken i de nyare filmerna, nämligen att väcka känslor och eftertanke hos publiken. Vilde filmskaparna ta upp ett aktuellt problem inom den industriella forskningen på djur i syfte att främja människan? Var syftet med filmerna att öppna ögonen för ett problem som det ännu inte är för sent att lösa? En koppling mellan fakta från de olika organisationernas hemsidor och uttalanden från filmteamet kommer göras för att se om djuraktivisterna har fått rätt intryck av filmerna.

De problem som förväntas uppstå i arbetet är följande; det kan bli svårt att hitta relevanta intervjuer som förhåller sig till uppsatsens frågeställning. Det kan uppstå problem med att hitta lämpligt ställe att lokalisera den nyaste filmen i serien då den hade premiär för inte så länge sen och inte kommer att finnas i bibliotek eller till uthyrning/försäljning än. Ett annat hinder i efterforskningen kan också vara att det redan finns ett antal vetenskapliga texter som adresserar ämnet. Eftersom det är ett högt antal filmer i serien, kan det bli svårt att filtrera information i förhållande till hur viktig den är. Avsaknaden av intervjuer med regissörerna av de tidigare filmerna är också ett hinder som kan uppstå.

En fördel är innehavet av nästan alla filmerna i serien, förutom den senaste. Filmerna är väldigt populära, därför förväntas inga svårigheter med att hitta texter och uttalanden som främjar arbetet. PETAs hemsida förväntas kunna bidra med mycket relevant information för att besvara uppsatsens frågeställning.

Forskningsläge

Det finns ett stort utbud av artiklar, intervjuer och uppsatser som diskuterar symboliken i *Apornas planet*- filmerna. Många diskuterar kopplingar till rasskildring, politik, och i de gamla filmerna även Vietnam kriget och medborgarrättsrörelsen i USA 1955-1968. Amy Catherine Chambers, studerande vid Bangor University (school of creative studies and humanities) skriver i sin doktorsavhandling 2013 om filmen *Planet of the apes* (1968). Hon nämner följande i sin sammanfattning; "The film [...] reflects upon, engages with and at times critiques the complexities of the political and social culture of the United States in the 1960s. [...] including the civil right movement, the women's liberation movement, the Vietnam War and the fear of the advancement and proliferation of nuclear technology."³

Hennes citat inkluderar till stor del det forskningsområde som har applicerats på *Apornas planet*- filmerna genom åren, det finns en mångfald av liknande, om inte identiska teorier att studera.

Den här uppsatsens syfte skiljer sig relativt mycket från den forskning som redan existerar, därför kan det uppstå svårigheter att lokalisera relevant information för just denna undersökning. Däremot finns det ett relativt stort utbud av organisationer som kämpar för djurs rättigheter som uttalar sig om de nyare filmerna i *Apornas planet*- serien. Organisationerna poängterar de områden som är relevanta för uppsatsens tes, det finns också ett antal intervjuer som tillhandahåller den information som behövs. Målet med uppsatsen är att tillföra en diskussion kring ämnet, samt att anlägga en ny synvinkel på filmerna som kan studeras ytterligare och undersökas grundligare i framtiden.

Disposition

Uppsatsen kommer att vara strukturerad i tretton underrubriker. Uppsatsen består av bland annat tre filmanalyser av utvalda filmer från *Apornas planet*- serien, som innehåller totalt nio filmer. På grund av begränsat sidantal, samt relevansen för uppsatsens ämne, kommer tre filmer att stå i fokus:

Planet of the apes 1968 (Apornas planet, Franklin J. Schaffner)

Rise of the planet of the apes 2011 (Apornas planet, Rupert Wyatt)

---

³ http://e.bangor.ac.uk/5227/1/ACCHambers_%20PHD_2013.pdf

Dawn of the planet of the apes 2014 (Apornas planet: Uppgörelsen, Matt Reeves)

En mindre djupgående analys av filmen *Escape from the planet of the apes 1971 (Flykten från apornas planet, Don Taylor)* kommer ingå som en del av uppsatsen då den tillför relevant information till uppsatsens frågeställning.

Valet av de utvalda filmerna begrundas i utbudet av uttalanden från både regissörer, skådespelare och olika djuraktivistorganisationer. En beskrivning av filmernas handling är nödvändig för uppsatsens sammanhang och för att göra det möjligt att jämföra, och återkoppla till olika moment i huvudsyftet. Vilket är att ta reda på hur filmerna under tidsperioden 1968-2017 har anpassats till samhällets syn på behandlingen av djur. Uppsatsen kommer också adressera vad djuraktivistorganisationer såsom PETA anser om porträtteringen av djurs beteende i fångenskap, samt behandlingen av djur i filmerna.

Filmanalys – *Planet of the apes (1968)*

Planet of the apes/Apornas planet

(År; 1968, Regissör; Franklin J. Schaffner, Produktion; APJAC Productions & Twentieth Century Fox, Land; US)

Filmen utspelar sig på jorden 2000 år in i framtiden.

En rymdexpedition som har färdats i många år genom tid och rum, kraschlandar på vad som verkar vara en främmande planet. Besättningen består av tre män, George Taylor (Charlton Heston), Landon (Robert Gunner), Dodge (Jeff Burton), och en kvinna, Astronaut Stewart (Dianne Stanley) som avlider redan i början av filmen. Taylor, Landon och Dodge vandrar genom en öken som aporna kallar ”the forbidden zone”. När de upptäcker apornas samhälle och människornas primitivitet, blir Dodge dödad, Landon blir ett försöksobjekt för apornas studier av människans hjärna, och Taylor blir tillfångatagen. Åskådarens första möte med människorna, respektive aporna på denna planet är tvärtemot vad de flesta har fått lära sig inom evolutionsteorin. Människorna är primitiva på en sådan nivå att de inte är strategiska under hot, och de visar mycket svaga tecken på intelligens utöver basala behov. Åskådarens första möte med aporna är helt emotsatt det med människorna och kan vara ganska förbryllande om man inte har sett liknande filmer tidigare. Filmen innehåller många actionfyllda scener och den introduktion publiken får till människorna och aporna är våldsam. Aporna stormar in i bild på hästar, skjuter med eldvapen och samarbetar för att fånga

människorna, aporna visar betydligt högre grad av intelligens redan i början av filmen. En omvänd samhällsbild formas snabbt och aporna tar jaktbilder av de människor de har dödat under attacken.

4

Människorna anses vara smutsiga och en plåga enligt aporna. De äter upp deras skördar, de är ointelligenta bestar som används av aporna i forskningssyfte. Det är i samband med apornas forskning på människornas oförmåga att tala som publiken får möta den första och enda kvinnliga karaktären av vikt, Zira (*Kim Hunter*). Hon är en kvinnlig schimpans med en bakgrund inom beteendevetenskap. Hon fattar snabbt intresse för den tillfångade Taylor på grund av hans enastående utseende och intelligenta tendenser. Zira är en mycket intelligent schimpans som står upp mot männen i ledningen. Hon står vid Taylors sida ändå från starten, och hon är inte rädd för att stå för det hon anser vara det rätta. Genom hela filmen kämpar Zira och hennes fästman Cornelius (*Roddy McDowall*) för att ledningen i deras samhälle av schimpanser, orangutanger och gorillor ska acceptera denna enstaka människa, Taylor och den intelligens han besitter. Ledningen känner rädsla för Taylor baserat på att han är en smart människa som kan tala (vilket de andra människorna i filmen inte kan), detta på grund av påståenden i gamla skriftrullar. I skrifterna står det att människorna dödar och förstör allt i sin väg, till och med den egna brodern. Det står också att en apa aldrig ska döda en annan apa, detta är ett koncept som återkommer i alla de följande åtta filmerna i filmserien.

Det har skrivits mycket om filmen genom åren och gemensamt är att tematiken i filmen

---

⁴ <https://retroperspect.wordpress.com/2016/02/03/digging-deeper-planet-of-the-apes-1968/>

kopplas till rasskildringar, politik, utvecklingen av kärnvapen, Vietnam kriget och medborgarrättsrörelsen i USA på 1950- och 1960 – talet. Undersökning av filmen har inte visat på några intervjuer med Franklin J. Schaffner. Det finns liten relevans i att ta upp hur filmen har tagits emot av diverse publik, då filmens syfte inte inkluderar behandlingen av djur. Tematiken i filmen har anpassats till de bekymmer som var aktuella i samhället just då och behandlingen av djur var inte lika aktuellt då som det är nu.

Escape from the planet of the apes (1971)

(År; 1971, Regissör; Don Taylor, Produktion; APJAC Productions & Twentieth Century Fox, Land; US)

Filmen är den första av filmerna som ger åskådaren en utförlig förklaring till vad som gjorde att aporna i framtiden har ersatt människorna som den dominerande arten. Zira (Kim Hunter) och Cornelius (Roddy McDowall) färdas tillbaka i tiden och befinner sig i världen på 70-talet. De förklarar för människorna att aporna fungerade som husdjur åt människorna efter en epidemi resulterade i att alla katter och hundar avled. Aporna utvecklade en högre intelligensnivå efter några decennier, de härmade människorna och uppfattade konceptet slaveri och använde i sin tur detta emot människorna. Zira och Cornelius talar om en apa vid namn Aldo, han var den första apan som uttryckte sig i tal. Aldos första ord var ”no”, vilket återkommer i senare filmer då apan Caesar för första gången utbrister ordet ”no”. Majoriteten av alla primater i filmserien har sedan denna händelse följt dessa två ikoniska apor. Aldo och Caesar är naturliga ledare som andra apor följer och tar lärdom av.

Apornas första ord var ”no”, de vägrade fortsätta vara människans slavar, de hittade sin röst och sa till att nu hade de fått nog. Många organisationer som jobbar för att ge djur de rättigheter de förtjänar uttalar sig om att djuren också har en röst, de kan tänka precis som oss, de har känslor, de känner kärlek, sorg och smärta. En tolkning är att det finns en koppling mellan den kamp som djurrättsaktivister kämpar för att få djurens röst hörd och apornas förmåga att säga ifrån, att säga nej.

Filmen innehåller mycket jämförelser mellan apor och människor, den visar båda arters synvinkel och de flesta karaktärer visar stor respekt för dess konkurrerande art. Filmen kan tolkas vara en ögonöppnare för hur människor behandlar djur, det finns en mängd citat från filmen som styrker denna tolkning. Citaten tyder på att regissören vill öka publikens medvetenhet om samspelet mellan människor och djur. För åskådaren kan tanken på att människor blir jagade som djur verka bisarr, men sanningen är att människor jagar djur varje dag som om deras liv inte är värda någonting. I filmen påstår apan Cornelius att där han och

Zira kommer ifrån, älskar inte aporna människor och människorna blir jagade. Jakten är som en hobby för aporna och Cornelius menar att det är exakt det människor gör mot djur.

Dialogen i filmen fortsätter sedan med att Zira svarar; “Yes, we used their bodies, alive and dead, experimentally, for anatomical dissection and scientific research.” Doktorn de två aporna talar med (Dr. Lewis Dixon) svarar: “Well, we do the same thing to animals”. Manus till filmen innehåller många liknande dialoger där människorna förvånas över deras roll i apornas samhälle, för att sedan komma fram till det faktum att de själva behandlar djur på detta sätt. De två världarna är raka motsatser till varandra och båda arter förundras över hur deras släkte behandlas i motståndarens samhälle. Nedanstående citat från filmen, stödjer den tolkning som har gjorts; “...it has been pointed out that what apes will do to humans, is no more than what humans are doing to beasts...” – Chairman of the Commission.

Den tolkning som har applicerats på filmen kan inte styrkas av uttalanden från de medverkande i filmproduktionen. Tolkningen kan endast stödjas av citat från filmen och egna teorier. Då undersökning av filmen har gjorts, har det uppstått svårigheter med att lokalisera relevanta intervjuer angående filmens tematik.

Rise of the planet of the apes

(Apornas planet: (r)evolution, Rupert Wyatt, 2011)

Filmen handlar om schimpansen Caesar (*Andy Serkis*) som från början inte är mer än resultatet av ett medicinskt experiment, vars funktion är att tillåta hjärnan att reparera sig själv från olika defekter såsom Alzheimers. Experimentet går ut på att testa en drog på försöksdjuren i ett laboratorium där forskaren Will Rodman (*James Franco*) arbetar. Caesar utvecklar en väldigt hög intelligensnivå som ett resultat av drogen och Rodman fostrar Caesar som han vore hans eget barn. Will blir mycket fäst vid den människolika schimpansen. Caesar förflyttas till ett reservat efter en olyckshändelse och interagerar med andra apor för första gången i sitt liv. Han injicerar drogen i de andra aporna på reservatet och bildar en armé med högt intelligenta apor till sitt förfogande. Caesar leder sin armé över Golden- Gate bron, bort från storstaden, mot skogen som representerar deras frihet.

Filmteamet har använt sig av en teknik som kallas CGI, vilket står för Computer Generated Imagery som är datorgenererade bilder. Tekniken används i filmen för att kunna skapa verklighetslika apor utan att använda riktiga primater. Det kan ifrågasättas hur väl samspelet mellan skådespelarna fungerade då många spelade roller som en annan art, hade det underlättat om regissören hade använt sig av riktiga schimpanser i filmen? Vad var

anledningen till att regissören använde sig av tekniken CGI när han flera gånger har påstått att han och hans team hela tiden försökte få åskådaren att tro på det de försöker förmedla? Och vad är det egentligen de försöker förmedla till publiken?

Screen Junkies News publicerade en intervju med James Franco i 2011 om filmen. Han uttalar sig i intervjun om att uppfostringen av Caesar började som ett far – son förhållande blandat med en observation av den positiva verkan av medicinen. Men längre in i handlingen tar far – son förhållandet övertaget och Will bryr sig mer om Caesar än om den medicinska framgången. Caesar gick från att vara ett observationsobjekt till att bli en familjemedlem. Franco har en positiv erfarenhet av samarbetet med skådespelaren Andy Serkis, han ansåg att det redan från start var väldigt lätt att arbeta med Serkis. ”...Andy is so good at the behavior, and he is so connected to what he is doing [...] that he allows my imagination to take over and I really can treat him as if he was a chimpanzee.”⁵ Francos uttalande visar att det inte var några komplikationer med att arbeta med en människa som spelar en schimpans, det verkar som att det istället underlättade arbetet.

Andy Serkis intervjuades också av Screen Junkies News i 2011 och det finns en tydlig koppling mellan hur Serkis ville förmedla sin karaktär, med hur de andra skådespelarna, samt regissören uppfattade karaktären Caesar. Han säger att när han läste manuset till filmen tänkte han att det var en fantastisk karaktär för vilken skådespelare som helst att spela. Han talar också om hur Caesar har lärt sig hur han ska uppföra sig efter mänsklig standard, och därmed blivit lite av en ”Frankenstein” då han inte riktigt passar in varken i djurens rike eller i människans samhälle. Angående rollen som Caesar var Serkis inte orolig; ”... it’s about believing that you are that thing, or that person, or that animal.”⁶

Serkis var alltså inte orolig att rollen som schimpans på något sätt skulle kännas tillgjord eller onaturlig. Han har spelat rollen som ”Gollum” i trilogin Sagan om ringen (*The Lord of the Rings, 2001-2003, Peter Jackson*) tidigare och han är eftertraktad som skådespelare kanske just för denna förmåga att sätta sig in i olika roller, vare sig det är en varelse, en människa eller ett djur.

ChicagoSciFi publicerade en intervju med regissören av filmen, Rupert Wyatt i 2011 om filmen där Wyatt förklarar handlingen, samt hur filmteamet har lyckats uppnå de effekter som

---

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=L-M-XbdFLQM&index=4&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=bZKJKCNuUUg&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=6>

finns. Filmen handlar om en schimpans som växer upp i vår värld och ser allt det goda som människan är kapabel till, men som snart börjar inse även det onda vi är kapabla till.

Wyatt uttalar sig om användningen av CGI i filmen och är oerhört imponerad över vad man kan uppnå med hjälp av modern teknologi. Han är även imponerad över vad filmteamet lyckades uppnå utan att använda riktiga schimpanser under inspelningen av filmen. Wyatt var mycket begeistrad över skådespelaren Andy Serkis insats och uppträdande, han uppmanar andra regissörer att använda sig av metoden CGI och att utnyttja den teknologi som finns tillgänglig.⁷ Utifrån intervjun kan en tolkning av filmen vara att regissören har förmänskligat apen i syfte att söka empati hos publiken. Han är nog med att visa sin respekt för *Apornas planet*-mytologin. Ett av hans mål med filmen var att återskapa magkänslan som den ursprungliga *Planet of the apes* filmen gav publiken när de först fick se en schimpans på hästryggen. Hans främsta metod för att uppnå sitt mål var att få publiken att tro på det han förmedlade.

Wyatt diskuterar de gamla filmerna i filmserien i en intervju med Movies Ireland, som publicerade en 'bakom kulisserna' intervju med honom i 2011. Han förklarar att det i de äldre filmerna alltid har hållits upp en spegel som reflekterar vem vi människor var under medborgarrättsrörelsen i USA. Han uttalar sig sedan om hur han har anpassat filmen till den moderna publiken, han påstår att publiken vill tro och att regissören då måste basera händelser och budskap på en värld som publiken kan förstå. Wyatt har nämnt i flera av intervjuerna att filmens handling cirkulerar runt att aporna vill ha frihet, de vill rymma till en bättre värld. Människorna står i vägen för deras frihet och inspelningsplatsen The Golden Gate- Bridge symboliserar en kontrast, en övergångspunkt mellan staden med människor och skogen som erbjuder aporna deras efterlängtrade frihet.⁸

I efterhand verkar det som att användningen av – och syftet med CGI har fungerat utmärkt för både regissör, skådespelare och djur. Samspelet mellan de olika parterna under filmproduktionen verkar ha fungerat utmärkt trots att filmens huvudkaraktärer (apor) spelades av människor.

---

⁷<https://www.youtube.com/watch?v=vsoc6KNgXao&index=8&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

⁸https://www.youtube.com/watch?v=pFvz1br_85E&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=9

Dawn of the planet of the apes

(Apornas planet: Uppgörelsen, Matt Reeves, 2014)

I denna film återförenas publiken med schimpansen Caesar (Andy Serkis) i en postapokalyptisk värld där apor och människor lever i en bräcklig fred. Ett virus har utrotat miljontals människor, medan Caesars herravälde växer sig allt större. Freden mellan arterna visar sig vara kortvarig trots Caesars respekt för människorna, mycket på grund av schimpansen Koba (Toby Kebbell). Koba hyser agg mot människorna då han är född och uppvuxen i olika laboratorier som försöksdjur. Kobas handlingar, samt människornas ignorans resulterar i ett krig om vilken som är den dominerande arten.

Det fanns en säker övertygelse om att också denna film, som sin föregångare hade i syfte att få ut ett meddelande till publiken om behandlingen av djur i dagens samhälle. Djuraktivister hyllar filmen (se stycket *Vad anser djuraktivisterna*), men efterforskning visar att filmens fokus inte endast ligger på detta tema. Regissören Matt Reeves, samt andra involverade i filmproduktionen uttrycker sig i ett antal intervjuer om filmens tematik. Reeves strävade efter att skapa en film där fokus låg på att alla människor har ett djur inom sig, ett underliggande våld i oss alla som gör att vi kan känna igen oss i apornas natur. Ett annat stort fokus i filmen enligt Reeves var att skapa en förståelse för båda arter, publiken skulle känna empati för både människorna och aporna. Mycket av filmens fokus ligger också på Caesars utveckling som karaktär. Filmteamet ville väcka känslor hos publiken, inte för djur i synnerhet, utan för Caesar. Caesar dras mellan människorna och aporna då han inte riktigt hör hemma hos någon av arterna.

Regissören Matt Reeves uttalade sig i en intervju i 2014 om hans mål med filmen. Han strävade hela tiden under produktionen efter att göra filmen på ett sätt som gjorde att den kändes så äkta som möjligt. Handlingen skulle kännas så pass äkta att publiken skulle få en känsla av att det som utspelade sig i filmen hade kunnat hända på riktigt. Han uttalade sig om sin tanke med filmen:” I hope that the audience is going to feel like they were truly in the world of apes and that [...] they could relate to the internal lives of what was going on inside of those characters [...] that the audience itself become apes.”⁹

I ytterligare en intervju talar Reeves om en av filmteamets prioriteringar under produktionen, de strävade efter att visa både människornas, och apornas sida. Reeves anser att

---

⁹<https://www.youtube.com/watch?v=dQ2XGmp9bbg&list=PLdmbjPLmMTTrNTPmnUF0Si44WvE8qN8Yts&index=13>

Planet of the apes handlar om att människor får utforska vem de är och att människor är djur på insidan. Han ville skapa en känslös film där publiken har lika mycket förståelse för hur människorna känner och agerar, likaså för aporna. Målet var att göra en film där publiken fick se världen ur en apas synvinkel.¹⁰ I filmserien är aporna djuren som tog över planeten, men enligt Reeves är människan djuret som tog över planeten. Han säger att tematiken i *Dawn of the planet of the apes* är våld och för att förstå denna tematik, måste publiken se händelseförloppet ur de olika perspektiven från alla karaktärerna i filmen. Han förklarar att detta är orsaken till att det varken finns en skurk eller hjälte i filmen, alla kämpar med våldet som finns inombords och med djuret som lever inom oss alla. Därför kunde det inte finnas gott och ont, det kunde bara finnas våld.¹¹ Den uttänkta tematiken är tydlig och filmen, såsom sin föregångare, har mottagit positiv kritik för både produktion och budskap.

One Green Planet är en hemsida som vill uppmana människor att använda produkter som påverkar planeten så lite som möjligt. Sidan publicerade en artikel i 2014, skriven av Kate Good, där fokus ligger på *Dawn of the planet of the apes*. Det är tydligt att Kate Good har en positiv infallsvinkel gentemot filmen. Good är imponerad över regissörens användning av tekniken CGI och påstår att filmskaparna hade i syfte att få ut ett meddelande till publiken som får dem att tänka till när det gäller djurtestning. Hon anser att budskapet når ut till övrig publik, inte endast till djuraktivister. Eftersom filmen utspelar sig i framtiden, menar hon på att publiken kan få en känsla av att det inte är för sent att ändra sättet vi behandlar djur på. Good skriver följande;”By switching the perspective of the traditional hero, we can see the crazy ways that humans are actually villains in the eyes of the animals we hold captive and use for testing. An interesting way to consider the issue.”¹² Ovanstående är Goods tolkning och den kan inte styrkas av uttalanden från regissören. Reeves tanke med filmen var att porträttera hur varje individ kämpar med ett våld som finns inom dem och att denna kamp var den avsedda tematiken i filmen.

---

¹⁰<https://www.youtube.com/watch?v=oHqmzhviNYI&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=14>

¹¹<https://www.youtube.com/watch?v=WjnJ4E2PHGg&index=15&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

¹²<http://www.onegreenplanet.org/news/why-planet-of-the-apes-kicks-ass/>

Vad anser djuraktivisterna?

Överlag hyllas Apornas planet filmerna av många organisationer som kämpar för djurs rättigheter, de flesta djuraktivister har en positiv syn på filmerna. Organisationerna publicerar artiklar för det mesta om de nyare filmerna i *Apornas planet*-serien. De är framförallt imponerade över att filmskaparna har valt att använda sig av CGI istället för att använda levande djur i filmerna. Då budskapet har förändrats genom åren, har filmerna uppmärksammats mer för sin porträttering av behandlingen av djur. I de tidigare filmerna har filmskaparna adresserat samhällsfrågor som till exempel medborgarrättsrörelsen, men på senare tid har djuren varit i fokus. Filmernas budskap på senare tid har mottagits positivt av djuraktivister.

Regissören av filmen *Rise of the planet of the apes*, Rupert Wyatt har inte bara uttryckt att det var roligt att använda CGI, men också att det underlättade i filmprocessen. Filmen har blivit hyllad av organisationer som till exempel PETA (People for the ethical treatment of animals) på grund av att inga riktiga schimpanser användes under inspelningen. TV-kanalen MTV (Music television) har till och med angett att i deras åsikt är filmen möjligtvis det dyraste offentliga meddelandet som talar mot djurtestning, som någonsin filmats.¹³ Med offentligt meddelande menas ett meddelande eller budskap som har i syfte att göra människor mer medvetna om pågående samhällsproblem. Filmteamet har alltså lyckats göra en film som uppskattas av både publik och djurälskare, och deras besked har kommit ut till allmänheten.

På PETAS hemsida hyllas filmen och den har mottagit några av PETAS priser på grund av visad hänsyn gentemot djurens rättigheter. Rupert Wyatt mottog PETA Proggy Award på grund av hans djurvänliga prestationer och 20th Century Fox's *Rise of the planet of the Apes* mottog PETA's "seal of approval" både på grund av att filmen främjar budskapet om djurens rättigheter och på grund av användningen av CGI. PETA är en organisation som framförallt fokuserar på de områden där det största antalet djur lider mest intensivt under en längre tidsperiod. Djur som används i laboratorium, samt i underhållningsbranschen ingår i denna kategori.¹⁴ Rupert Wyatt begrundar sina handlingar i ett uttalande till PETA, "Rupert explained that a big theme of this movie is humanity's mistreatment and abuse of captive apes. Apes are the heroes of this film, and humans are the villains—and Rupert said he

---

¹³ <https://www.peta.org/blog/went-behind-scenes-dawn-planet-apes/>

¹⁴ <https://www.peta.org/about-peta/>

couldn't imagine a worse way of undercutting that message than by using real apes in the movie's production."¹⁵

Inte nog med att Wyatt imponerades av vad han kunde uppnå genom att använda CGI, han hade också ett syfte med handlingen i filmen som tog fördel av användningen av just denna teknik. Han förklarar att filmen uppmärksammar hur människor behandlar djur i fångenskap, han påstår därmed att det vore etiskt inkorrekt att använda sig av riktiga apor under filmproduktionen.

Nästa film i filmserien, *Dawn of the planet of the apes (Apornas planet: Uppgörelsen*, 2014, Matt Reeves) följde sin föregångares goda exempel och valde att använda sig av CGI istället för riktiga djur under inspelningen av filmen. Denna film har också hyllats av PETA som på sin hemsida påstår att filmens handling knappt skiljer sig från hur verkligheten ser ut för djur som lever i fångenskap där de tvingas uppträda i underhållningsbranschen.¹⁶ Porträtteringen av arten har betydelse för hur människor tar ställning till pågående debatter om djurförsök och eventuell utrotning av arten (se stycket *Apor i underhållningsbranschen*). Därför anser PETA att filmserien på senare år skyddar arten genom hur aporna porträtteras, samt genom filmernas handling. Organisationen är imponerad över filmseriens pågående arbete för att skapa en bättre värld för alla primater.

Apornas planet filmerna har på senare tid mottagit mycket bra kritik av PETA, det finns dock ett undantag. Filmen *Apornas planet (Planet of the apes, Tim Burton, 2001)* fick dålig kritik av PETA på grund av ödet till schimpansen "Chubbs". Chubbs medverkade i filmen och när hans "karriär" var över, överlämnades han till ett "roadside zoo" (se *Apor i underhållningsbranschen*). Det Chubbs blev utsatt för efter *Apornas planet* har inte upprepats och PETA har på senare år blivit övertygade om att *Apornas planet* filmerna är djurvänliga. Organisationen är överlag imponerad över hur de nyare filmerna i serien är producerade. De gjorde en intervju med Andy Serkis i 2017 där han uttalar sig om djur i underhållningsbranschen, "The thought of shooting an *Apes* movie now with real apes is absurd. We've matured as an industry and realised that that would be intolerable and cruel."¹⁷ Serkis uttalande summerar upp hur regissörer, skådespelare och djuraktivister tar ställning till denna pågående debatt om djur i underhållningsbranschen. De är alla överens om att

---

¹⁵ <https://www.peta.org/features/rise-planet-apes/>

¹⁶ <https://www.peta.org/blog/went-behind-scenes-dawn-planet-apes/>

¹⁷ <https://www.animalsinfilmantv.com/features/andy-serkis-apes-movie-live-wild-animals-absurd-cruel/>

användningen av djur i industrin måste få ett slut, både för att djuren blir lidande, samt för att det vore etiskt fel att gå emot det tänkta budskapet med filmerna ifråga. Om regissörerna har i syfte att öppna människors ögon för hur djur blir behandlade i olika kontexter i dagens samhälle, vore det en paradox om de hade använt levande djur i filmerna.

Filmerna har överlag tagits bra emot av publik och serien har hyllats av majoriteten av djuraktivister. Tematiken i de nyare filmerna uppskattas av de som kämpar för djurens rättigheter och tekniken som filmteamen har använt sig av är djurvänliga. Porträtteringen av primater i filmserien anses gynna arten och producenterna ger uttryck av att serien kommer fortsätta med sitt arbete för att djur ska behandlas bättre i framtiden.

Apor i underhållningsbranschen

Underhållningsbranschen kan vara förödande för inte endast den enskilde apen, utan för hela arten. Apor som har medverkat i film och TV har i många fall lidit både innan, under och efter sin karriär. Människans utnyttjande av apen kan leda till en framtid för djuret där det lever under oacceptabla levnadsförhållanden, har blivit berövad från sina föräldrar och blivit utsatt för någon typ av våld.

Många djur blir bortförda från sin naturliga miljö för att leva ett psykiskt påfrestande liv i underhållningsbranschen. På PETAs hemsida konstaterar de att apor (i synnerhet schimpanser) som används i underhållningsbranschen, ofta blir separerade från sin mamma kort efter födseln. Detta förorsakar psykiskt stress hos både mamma och barn, schimpanserna växer sedan upp med fysisk misshandel, samt träningsmetoder baserad på rädsla, för att uppnå kraven från deras tränare. Detta påstående stöds av flera organisationer och hemsidor. På hemsidan *Animals in film and television* skriver de att apor i underhållningsbranschen ofta tvingas agera på ett sätt som är onaturligt, ibland även smärtsamt för dem. Djuren blir ofta isolerade och misshandlade när de tränas inför filmer och TV. En undersökning som gjordes i Kalifornien avslöjade att aporna i en utbildningsanläggning för primater, led av misshandel från sina tränare. De blev slagna med pinnar och boxades i ansiktet för att lära sig uppträda som de blev tillsagda.¹⁸

När aporna blir för stora och ohanterliga blir de ofta dumpade på något som kallas ”roadside zoos”¹⁹, där de lever resten av sitt liv i små, osanitära bur och används endast i syfte att underhålla en publik. Djuren får inte sällskap av andra djur, vilket leder till att de ofta

---

¹⁸ <https://www.animalsinfilmantv.com/animals/great-apes-and-monkeys/>

¹⁹ <https://www.peta.org/blog/apes-new-planet-apes/>

känner sig ensamma, de får inte heller den frihet de behöver. Dessa faktorer resulterar i att många av djuren utvecklar ett syndrom som kallas ”zoochosis”²⁰ vilket innebär att djuren förlorar sitt förstånd. Symptom på tillståndet kan vara att djuret otåligt vandrar fram och tillbaka, att djuret svajar/gungar eller att djuret skadar sig själv genom att bita på sina fingrar och leder. De kan även börja riva av sin egen päls. Vissa djur matas med antidepressiv och antipsykotisk medicin i ett försök att lindra det onaturliga beteendet.

Under senare år har många djurparker börjat hävda sig vara en fristad för djur, vilket i vissa fall inte är korrekt. I förtroende om att djuren behandlas bra, dras flera människor till parkerna, ovetande om att de stödjer en bransch som endast utnyttjar deras medlidande och som behandlar djuren oerhört dåligt. PETA skriver på sin hemsida att djur i fångenskap behöver trygga och bekväma levnadsvillkor, samt leva i en så naturlig miljö som möjligt för att må bra.

Schimpansen Chubbs (se stycket *Vad anser djuraktivisterna?*) är en av många djur som inom underhållningsbranschen förflyttades från en inspelningsplats till ett roadside zoo. Chubbs blev förflyttad till en ”fristad” som kallades Amarillo Wildlife Refuge (AWR), PETA skickade dit en utredare för att ta reda på hur djuren egentligen hade det i den påstådda fristaden. Utredaren upptäckte att djuren levde under fruktansvärda levnadsvillkor, i deras burar fanns det svärmar avflugor och larver som levde av apornas avföring. Chubbs och andra schimpanser som befann sig i AWR var understimulerade. Deras dagar bestod av att stirra in i väggen, ligga i sin egen avföring, samt hamna i slagsmål med de andra aporna på grund av deras onaturliga levnadssituation.²¹

---

²⁰ <https://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/zoos-pseudo-sanctuaries/>

²¹ <http://features.peta.org/AmarilloWildlifeRefuge/primates.asp>

22

(Bilden är tagen av PETAS utredare på "fristaden" Amarillo Wildlife Refuge (AWR) och illustrerar levnadsvillkoren till de djur som levde där.)

Det kan konstateras att majoriteten av djur som används i underhållningsbranschen vid någon punkt i sitt liv, kommer att leva i en bur som inte ger dem det utrymme de behöver. Djuren riskerar att tvingas sova i sin egen avföring och hamna i bråk med andra djur vilket kan påföra dem skador. Levnadsvillkoren resulterar i depression, självskaðebeteende, sjukdomar och i värsta fall död. Även om djuren behandlas bra när de medverkar i filmer, kan deras filmkarriär leda dem in på en stig som i slutändan kan klassas som djurplågeri. Filmskaparna måste tänka på djurens framtid när de väljer att använda dem i filmer, för även om de behandlar djuret bra, finns det ingen garanti att nästa människa följer deras tankesätt och moral.

Apornas planet filmerna har som tidigare nämnt blivit hyllade för sin respekt gentemot djur, användningen av CGI har vunnit många hjärtan både hos djuraktivister och publik. Men vad med de djur som faktiskt befinner sig i underhållningsbranschen? Det finns en mångfald av organisationer som ägnar sig åt frågor kring behandlingen av djur. De sätter riktlinjer som förväntas följas av människor som arbetar med djur och de kontrollerar med jämna mellanrum om dessa riktlinjer följs. De inspekterar och ger sedan sitt godkännande om djuren behandlas på ett humant sätt, men det diskuteras huruvida deras godkännande är tillrättalagt. Ett exempel på en organisation som inspekterar att satta riktlinjer följs är U. S Department of Agriculture. Organisationen anklagar med jämna mellanrum tränare som tillförser underhållningsbranschen med djur för djurmishandel och tränarna ställs då inför domstol.

---

²² <http://features.peta.org/AmarilloWildlifeRefuge/walter.asp>

Detta gör de eftersom tränarna ofta bryter mot de riktlinjer som förbundet Animal Welfare Act kräver att de följer. Förbundet arbetar i syfte att förbättra djurens välbefinnande i olika miljöer som till exempel laboratorium, under transport, underhållningsbranschen med mera.²³ Deras riktlinjer förväntas följas av samtliga människor som hanterar djur, organisationen U. S Department of Agriculture ser till så att dessa riktlinjer följs.²⁴

En organisation som har tagit emot mycket kritik är American Humane Association (AHA) som ger filmer och TV- serier sitt godkännande angående hur djur behandlas under inspelningar, ett "... the no animals were harmed [...] seal of approval...".²⁵ PETA påstår att godkännandet är vilseledande för både regissörer och åskådare. Organisationen kontrollerar endast djurens välbefinnande under själva inspelningen, de kontrollerar alltså inte hur djuren mår när de är under upplärning eller när de tas ifrån sina mödrar. AHA registrerar sällan klagomål som uppstår när djuren behandlas illa. Även om experter påstår att apor inte kan tränas för underhållningsbranschen utan hjälp av fysiskt våld, skriver PETA att användningen av apor i film och TV försvaras av AHA.²⁶ Till AHAs försvar, står det på deras hemsida att organisationen kontrollerar att djuren behandlas på ett humant sätt och lever under trygga förhållanden "... on set...", vilket betyder att detta är deras huvudsakliga syfte.²⁷ PETAs påstående om att AHAs "seal of approval" är vilseledande kan debatteras vara felaktigt, men det finns flera undersökningar som visar att djuren som undergått AHAs kontroll har behandlats på ett inhumant sätt, även under filmproduktioner. Mer information angående debatter, samt undersökningar gällande AHA finns för befogande i bland annat artiklar som "No animals were harmed" (*The Hollywood Reporter*, 2013, Gary Baum²⁸), och "What does "No Animals Were Harmed" really mean in Hollywood?" (*The Dodo*, 2014, Jenny Kutner²⁹).

Det har blivit fastställt att ett flertal apor lider både innan, under och efter sin tid i media, men om man tittar på problemet ur ett bredare perspektiv, har det bevisats att media kan påverka en hel art. Inte endast den enskilda apan blir lidande; hela arten påverkas av media, beroende på hur de framställs. Det har en negativ effekt för arten när apor i film och TV porträtteras felaktigt och i onaturliga miljöer. Porträtteringen påverkar de pågående debatterna

---

²³ <https://awionline.org/content/who-we-are>

²⁴ <https://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/animal-actors/>

²⁵ <https://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/animal-actors/>

²⁶ <https://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/animal-actors/>

²⁷ <http://humanehollywood.org/index.php/component/content/article/10-reviews/30-about-the-film-television-unit>

²⁸ <https://www.hollywoodreporter.com/feature/>

²⁹ <https://www.thedodo.com/what-does-no-animals-were-harm-479519266.html>

kring ämnet och ger en felaktig bild av arten.

Stephen R. Ross, Vivian M. Vreeman och Elizabeth V. Lonsdorf är forskare vid Lincoln Park Zoo. De publicerade en studie i 2011; *"Specific Image Characteristics Influence Attitudes about Chimpanzee Conservation and Use as Pets"*, där de undersöker följderna av hur schimpanser porträtteras i media. Forskarna skriver att undersökningsdata från år 2008 visade att det är osannolikt att allmänheten har insikt i att schimpanser är utrotningshotade jämfört med andra apor. De påstår att detta troligen beror på hur media porträtterar schimpanser i TV, reklamer och filmer. För att bekräfta att deras påståenden var korrekta, utförde de ett experiment där de visade sina försökspersoner bilder av schimpanser i olika miljöer för att ta reda på effekterna av specifika bildegenskaper. Det visade sig att de som fick se fotografier av schimpanser i sällskap av människor, antog att djuret inte låg innanför riskzonen för utrotning. Sannolikheten för att personen antog sistnämnda, var 35,5% och det var i jämförelse med de som fick se en bild där det inte fanns en människa närvarande. Experimentet visade samma resultat när bilderna porträtterade schimpanser som visades i miljöer avsedda för människor, som till exempel ett kontor. Forskarna skriver i sin artikel att *"These findings shed light on the way that media portrayals of chimpanzees influence public attitudes about this important and endangered species."*³⁰

Användningen av schimpanser i media har sedan länge pågått i hela världen. I USA har schimpanser under de senaste 90 åren fallit offer för ett liv i underhållningsbranschen, både som rekvisita i fotografier, samt agerat som skådespelare. Ovanstående studie är en bekräftelse på att djur, i synnerhet schimpanser lider av att porträtteras i media på det sätt som de ofta gör. Den felaktiga porträtteringen av arten är en av anledningarna till varför apor borde hållas utanför underhållningsbranschen. Genom medias porträttering är det inte bara den enskilda apan som påverkas, utan hela arten påverkas negativt. Därför är det viktigt att organisationer som jobbar för att djuren ska ha bättre levnadsförhållanden, både som art, samt på individnivå, utför sitt jobb grundligt. För att ha möjligheten att skapa bättre förutsättningar för arten, är det essentiellt att artens beskyddare och förespråkare gör allt i sin makt för att rädda en potentiellt utrotad djurart.

Sammanfattningsvis är det tydligt att majoriteten av apor i underhållningsbranschen inte lever ett värdefullt liv, varken under deras tid i rampljuset eller under resterande år av deras liv. För att återkoppla till uppsatsens huvudsakliga syfte, kan det påstås att djuraktivisternas hyllningar av apornas planet filmerna är rättsakliga. Filmserien avstår på senare år från att

---

³⁰ <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0022050>

använda levande apor och har använt djurvänliga tekniker istället, vilket anses gynna både djuren och människorna. Porträtteringen av primater i *Apornas planet* kommer förhoppningsvis att fortsätta ge åskådaren en rättmässig bild av arten och media kan bli apornas räddning istället för att orsaka de mer lidande.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis resulterade efterforskningen i att uppsatsens frågeställning besvarades och den tes som var grunden till arbetet har blivit bekräftat.

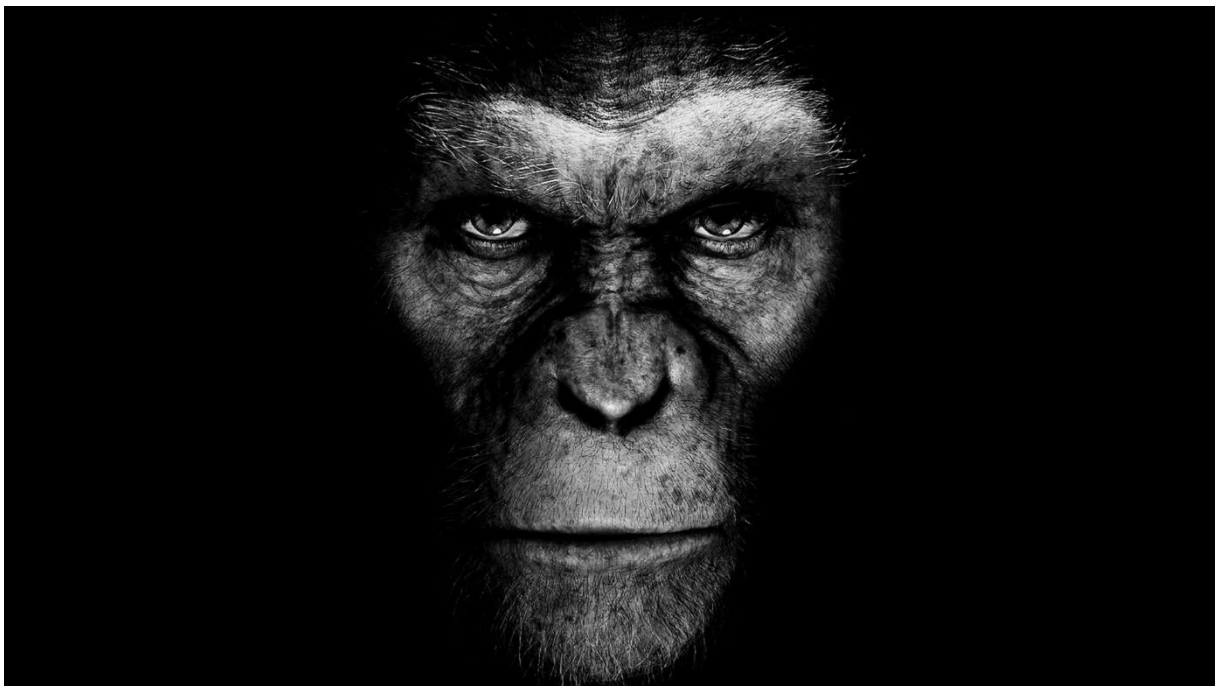
De äldre filmerna i *Apornas planet*-serien, som gjordes på 1960- och 70-talet porträtterade olika samhällsbekymmer som exempelvis Vietnam kriget, människors rädsla för utvecklingen av kärnvapen och medborgarrättsrörelsen i USA. Behandlingen av djur, i synnerhet apor är inget de tidigare filmerna fokuserar särskilt mycket på. Filmerna har på senare tid blivit hyllade av djurrättsorganisationer både på grund av vilket budskap filmskaparen försöker förmedla, samt användningen av djurvänliga tekniker som Computer Generated Imagery (CGI). De människor som har medverkat i produktionen av filmerna är imponerade över hur mycket de kunde uppnå utan att djuren blev lidande. De effekter som filmteamen har producerat endast med hjälp av dagens teknik är märkvärdigt, både regissörer och skådespelare är fascinerade över hur väl slutresultatet blev. Filmerna har rättmässigt tagit sin plats både i publikens- och djurrättsorganisationernas hjärta. Majoriteten av organisationer som arbetar för djurs rättigheter är mycket tacksamma för filmskaparnas visade hänsyn till djur.

Filmserien har som många andra filmer, anpassat sig till pågående samhällsdebatter och har på senare tid porträtterat behandlingen av djur med en ögonöppnare. Både regissörer och skådespelare uttrycker sig tydligt om att ett av målen med filmerna, var att öppna publikens ögon för apors levnadsvillkor. Målet med filmerna var att öka publikens förståelse för hur apor behandlas i onaturliga miljöer där de tvingas till experiment, används som testobjekt och mycket mer. Djuraktivister från olika organisationer kommer alla överens om att apor är intelligenta djur med känslor, varför ska de då behandlas som att de inte har något värde? Undersökningen visar att det finns ett flertal organisationer som påpekar att många djur i underhållningsbranschen inte lever ett värdigt liv. Aporna utsätts för påfrestningar som har negativa resultat för dem, både psykiskt och fysiskt. Efter deras tid i rampljuset, skickas de iväg till ställen där de riskerar misshandel, ställen där de glöms bort.

Filmserien har sedan starten porträtterat olika bekymmer i samhället och det kan konstateras att serien har tagit hänsyn till pågående debatter i samhället. Då olika problem har

stätt i fokus i vårt samhälle har filmernas tematik ändrats efter vad som är aktuellt för varje films tidsålder. På 1960- och 70-talet uppmärksammades inte debatter kring behandlingen av djur lika mycket som de gör i dag, däremot finns det antydningar till en tematik motsvarande den i de nyare filmerna i *Escape from the planet of the apes* (1971). Temat har på senare tid lyfts fram och har nog aldrig tidigare varit ett så aktivt debattämne som det är just nu. Debatterna tar inte bara upp hur djuren behandlas i olika situationer, de kretsar också mycket kring människans konsumtion av djur. Djuren står i fokus och filmserien har gynnats av producenternas val av metoder och tematik. Om filmerna inte hade visat hänsyn till eller respekterat djurens rättigheter hade de säkerligen inte mottagit den mängd av positiv kritik som de har gjort, kritiken hade snarare varit lagd åt andra hållet.

Uppsatsens frågeställning om filmserien har anpassat sig efter samhällets syn angående behandlingen av djur, har besvarats. Undersökningen visar att filmerna har anpassat sin tematik efter samhällets pågående debatter om behandlingen av djur.

31

31

https://www.google.se/search?biw=1366&bih=613&tbm=isch&sa=1&ei=i8lhWo2kO4OusQGnxp7ACQ&q=planet+of+the+apes+all+movies+collage&oq=planet+of+the+apes+all+movies+collage&gs_l=psy-ab.3...17595.19820.0.19926.10.9.1.0.0.0.109.712.7j2.9.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.1.101...0i30k1j0i24k1.0.2fwr-nAXM-4#imgdii=G7978CqqA3BIIIM:&imgrc=_LvX3HRGIZVZtM:

Käll – och litteraturförteckning

Bilder (enligt ordning)

Bild1:

https://www.google.se/search?rlz=1C1ASAC_svSE753SE753&biw=1360&bih=613&tbm=isch&sa=1&q=planet+of+the+apes+1968+final+scene&oq=planet+of+the+apes+1968+final+scene&gs_l=psy-ab.3..0i19k1.862522.873360.0.873596.37.36.1.0.0.0.151.2728.32j3.35.0...0...1.1.64.psy-ab..1.36.2728...0j0i67k1j0i13k1j0i30k1j0i8i30i19k1.C_zldOd-uXl#imgrc=7nSSySuZtt7g-M:

Bild2:

https://www.google.se/search?rlz=1C1ASAC_svSE753SE753&biw=1360&bih=613&tbm=isch&sa=1&q=war+for+planet+of+the+apes+&oq=war+for+planet+of+the+apes+&gs_l=psy-ab.3..0i19k114.100513.105286.0.105489.9.9.0.0.0.0.95.690.9.9.0...0...1.1.64.psy-ab..0.2.180.BHb2MXs9uWY#imgrc=GQmyMPXO3aOCVM:

Bild3:

<https://retroperspect.wordpress.com/2016/02/03/digging-deeper-planet-of-the-apes-1968/>

Bild4:

<http://features.peta.org/AmarilloWildlifeRefuge/walter.asp>

Bild5:

https://www.google.se/search?biw=1366&bih=613&tbm=isch&sa=1&ei=i8lhWo2kO4OusQGnxp7ACQ&q=planet+of+the+apes+all+movies+collage&oq=planet+of+the+apes+all+movies+collage&gs_l=psy-ab.3...17595.19820.0.19926.10.9.1.0.0.0.109.712.7j2.9.0...0...1c.1.64.psy-ab..0.1.101...0i30k1j0i24k1.0.2fwr-nAXM-4#imgdii=G7978CqqA3BIIM:&imgrc=_LvX3HRGIZVZtM:

Litteratur:

Amy Catherine Chambers, studerande vid Bangor University (school of creative studies and humanities) http://e.bangor.ac.uk/5227/1/ACCHambers_%20PHD_2013.pdf

Internet:

www.imdb.com - En källa jag har återkommit till under hela arbetets gång.

www.peta.org - En källa jag har återkommit till under hela arbetets gång.

<https://www.peta.org/features/rise-planet-apes/>

<https://retroperspect.wordpress.com/2016/02/03/digging-deeper-planet-of-the-apes-1968/>

<http://www.onegreenplanet.org/news/why-planet-of-the-apes-kicks-ass/>

<https://www.animalsinfilmantv.com/features/andy-serkis-apes-movie-live-wild-animals-absurd-cruel/>

<https://www.animalsinfilmantv.com/animals/great-apes-and-monkeys/>

<http://features.peta.org/AmarilloWildlifeRefuge/primates.asp>

<http://features.peta.org/AmarilloWildlifeRefuge/walter.asp>

<https://awionline.org/>

<http://humanehollywood.org/index.php/component/content/article/10-reviews/30-about-the-film-television-unit>

<https://www.hollywoodreporter.com/feature/>

<https://www.thedodo.com/what-does-no-animals-were-harm-479519266.html>

<http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0022050>

Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=L-M-XbdFLQM&index=4&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

<https://www.youtube.com/watch?v=bZKJKCNuUUg&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=6>

<https://www.youtube.com/watch?v=vsoc6KNgXao&index=8&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

https://www.youtube.com/watch?v=pFvz1br_85E&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=9

<https://www.youtube.com/watch?v=VPlE5N5ORjQ&index=11&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

https://www.youtube.com/watch?v=V75A870_otI&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=12

<https://www.youtube.com/watch?v=dQ2XGmp9bbg&index=13&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts>

<https://www.youtube.com/watch?v=oHqmzhviNYI&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=14>

<https://www.youtube.com/watch?v=WjnJ4E2PHCg&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=15>

<https://www.youtube.com/watch?v=dQ2XGmp9bbg&list=PLdmbjPLmMTrNTPmnUF0SI44WvE8qN8Yts&index=13>

<https://www.peta.org/about-peta/>

<https://awionline.org/content/who-we-are>

Filmer:

Planet of the Apes (Franklin J. Schaffner, 1968, APJAC Productions and Twentieth Century Fox)

Beneath the Planet of the Apes (Ted Post, 1969, APJAC Productions and Twentieth Century Fox)

Escape from the Planet of the Apes (Don Taylor, 1971, APJAC Productions and Twentieth Century Fox)

Conquest of the Planet of the Apes (J. Lee Thompson, 1972, APJAC Productions and Twentieth Century Fox)

Battle for the Planet of the Apes (J. Lee Thompson, 1973, APJAC International and Twentieth Century Fox)

Planet of the Apes (Tim Burton, 2001, Twentieth Century Fox, Zanuck Company, Tim Burton Productions)

Rise of the Planet of the Apes (Rupert Wyatt, 2011, Twentieth Century Fox, Dune Entertainment and Chernin Entertainment)

Dawn of the Planet of the Apes (Matt Reeves, 2014, Chernin Entertainment, Ingenious Media and Soho VFX)